

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΣΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΔΗΜΙΑΣ COVID – 19

Σύμφωνα με το 294/15518/18.05.2020 έγγραφο της Πρυτάνεως Καθηγήτριας κ. Βενετσάνας Κυριαζοπούλου στο οποίο ζητείται η διατύπωση άποψης της Επιτροπής σχετικά με τους δόκιμους τρόπους διεξαγωγής εξετάσεων στις συνθήκες της επιδημίας COVID-19, η Επιτροπή στην 17^η συνεδρίασή της την Τρίτη 19.05.2021, αφού συνεκτίμησε τις τρέχουσες εξελίξεις, κατέληξε ομόφωνα στην ακόλουθη εισήγηση.

Στη δεύτερη Έκθεση της Επιτροπής προς τα μέλη της Συγκλήτου, είχαν ήδη διατυπωθεί οι βασικοί άξονες της πρότασης της Επιτροπής. Στο κείμενο αυτό τονίστηκε ο υψηλός βαθμός εξάρτησης που παρουσιάζουν οι όποιες λύσεις επιλεγούν, με τα μέτρα που θα ληφθούν από τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας στο πλαίσιο της υγειονομικής κρίσης (όπως αποστάσεις και μέτρα προστασίας). Σημειώθηκε, επίσης, ότι οι αποφάσεις για τους τρόπους διεξαγωγής των εξετάσεων κινούνται προδήλως πέραν των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής και αποτελούν πεδία αποκλειστικής αρμοδιότητας των ακαδημαϊκών οργάνων. Επιπροσθέτως, η επιλογή του αντικειμένου διδασκαλίας, η μορφή της διδασκαλίας, η επιλογή των θεμάτων των εξετάσεων και ο τρόπος διεξαγωγής τους εντάσσονται στον πυρήνα της επιστημονικής και ακαδημαϊκής ελευθερίας των μελών του διδακτικού προσωπικού.

Στο διάστημα που μεσολάβησε προετοιμάστηκαν από το Κέντρο Δικτύων οδηγίες για τα βασικά σενάρια εξετάσεων, με βάση τις διαθέσιμες τεχνολογίες, ώστε να είναι άμεσα διαθέσιμες εφόσον ζητηθούν, ενώ μέλη της Επιτροπής συμμετείχαν σε διαδικτυακή σύσκεψη των ελληνικών πανεπιστημίων που είχε ως αποκλειστικό θέμα τη διεξαγωγή των εξετάσεων και την ανταλλαγή απόψεων για καλές πρακτικές στο συγκεκριμένο ζήτημα.

Στη δεύτερη έκθεση της Επιτροπής είχε επισημανθεί η δυσκολία διεξαγωγής διά ζώσης εξετάσεων με δεδομένο ότι με βάση τα ισχύοντα μέτρα απαιτούνται περίπου τετραπλάσιοι ή και πενταπλάσιοι πόροι (αίθουσες, προσωπικό για επιτήρηση, προσωπικό για υλοποίηση και εποπτεία της τήρησης των μέτρων) σε σχέση με τις κανονικές συνθήκες. Επίσης, σύμφωνα και με απόψεις που κατατέθηκαν στη σύσκεψη των ελληνικών πανεπιστημίων, η συγκέντρωση σε μια πόλη, φοιτητών από ολόκληρη τη χώρα και η επιστροφή μετά τις εξετάσεις στους τόπους κατοικίας ίσως δεν συνάδει προς τις προσπάθειες περιορισμού της διασποράς του ιού.

1. Δια ζώσης εξέταση

Στην περίπτωση των δια ζώσης εξετάσεων, η επιτροπή θεωρεί ότι το Πανεπιστήμιο Πατρών πρέπει να διασφαλίσει την αυστηρή τήρηση όλων των υγειονομικών κανόνων που προβλέπονται από την Πολιτεία. Εντούτοις, δεδομένης της χωροταξίας του Πανεπιστημίου Πατρών, ιδιαίτερα στην Πανεπιστημιούπολη του Ρίου, των κλιματικών συνθηκών κατά την εξεταστική περίοδο και των διαθέσιμων ανθρώπινων πόρων (προσωπικό καθαριότητας και προσωπικό επιτήρησης) θα πρέπει να επιβεβαιωθεί αρμοδίως κατά πόσο είναι πρακτικώς εφαρμόσιμη η περίπτωση της εξέτασης με φυσική παρουσία.

2. Χρήση συστήματος εξ αποστάσεως επιτήρησης

Ως προς τα συστήματα εξ αποστάσεως επιτήρησης με χρήση ειδικών λογισμικών (proctoring exams), στη δεύτερη έκθεση της Επιτροπής είχε προταθεί να αποκλειστεί ως λύση κυρίως λόγω (α) της πολυπλοκότητας ως προς τη χρήση, (β) των τεχνικών μέσων που απαιτούνται από τους φοιτητές, (γ) των πολιτικών για τη διαχείριση των προσωπικών δεδομένων, και (δ) του υψηλού κόστους (η φθηνότερη λύση είναι περίπου 3 ευρώ ανά φοιτητή και ανά ώρα εξέτασης). Λόγω αυτών των παραμέτρων, από τα μέχρι στιγμής δεδομένα, προκύπτει ότι δεν προκρίνεται ως λύση από κανένα ελληνικό πανεπιστήμιο.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω και με βάση τα διαθέσιμα τεχνικά μέσα, προτείνονται οι παρακάτω λύσεις για τη διεξαγωγή των εξ αποστάσεως εξετάσεων.

Προκαταρκτικές ενέργειες

A) Η εξεταστική περίοδος του τρέχοντος εαρινού εξαμήνου προτείνεται να έχει διάρκεια τουλάχιστον τεσσάρων εβδομάδων με έναρξη στις 22/6/2020 και λήξη στις 24/7/2020 για όσα τμήματα το επιθυμούν. Επιπροσθέτως, κρίνεται εφικτή η έναρξη της εξεταστικής περιόδου για τους επί πτυχίω φοιτητές πριν την 22^η Ιουνίου και ενδεχομένως από την 1^η εβδομάδα του Ιουνίου.

B) Για την αποτελεσματικότερη υλοποίηση των λύσεων που θα επιλεγούν από τη Σύγκλητο και τις ακαδημαϊκές μονάδες σημειώνονται τα εξής:

Λόγω της διαφορετικής φύσης των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων, αλλά και της αυτονόητης ανάγκης για διαχείριση των εξετάσεων σε επίπεδο Τμημάτων, είναι απολύτως αναγκαίο να ενεργοποιηθούν οι υπεύθυνοι τεχνικών και εκπαιδευτικών θεμάτων ανά Τμήμα,

που είχαν οριστεί στην έναρξη των εξ αποστάσεως μαθημάτων, προκειμένου να υπάρχει αποκεντρωμένη και αποτελεσματική υλοποίηση των αποφάσεων των ακαδημαϊκών μονάδων.

Με ευθύνη της Επιτροπής, είναι εφικτό να διοργανωθούν διαδικτυακά σεμινάρια (webinars), για τους υπευθύνους τεχνικών και εκπαιδευτικών θεμάτων, προκειμένου εν συνεχεία να ενημερώσουν αναλυτικά τα μέλη του διδακτικού προσωπικού.

Για όλους τους τρόπους εξετάσεων θα αναπτυχθούν και επιπλέον των ήδη υφισταμένων, αναλυτικές οδηγίες.

Γ) το πρόγραμμα των εξετάσεων και ειδικότερα ο τρόπος εξ αποστάσεως εξέτασης ανά μάθημα ανακοινώνεται σε εύλογο χρονικό διάστημα, ενώ κρίνεται σκόπιμο να έχει εγκριθεί από τη Συνέλευση του Τμήματος.

Δ) Για την καλύτερη προετοιμασία της εξεταστικής διαδικασίας (όπως προσδιορισμός απαιτούμενου χρόνου εξέτασης στην περίπτωση προφορικών εξετάσεων ή προετοιμασία εικονικών δωματίων με συγκεκριμένο αριθμό φοιτητών ανά δωμάτιο ώστε να είναι εφικτή η online εποπτεία) θεωρείται σκόπιμη η δήλωση πρόθεσης συμμετοχής στην εξεταστική διαδικασία ανά μάθημα. Η δήλωση πρόθεσης συμμετοχής μπορεί να γίνει με κατάλληλη φόρμα στο e-class, μετά την ανακοίνωση του προγράμματος εξετάσεων.

Ε) Στην αρχή της εξέτασης, οι εξεταζόμενοι δηλώνουν (μέσω κατάλληλης φόρμας στο e-class) α) ότι συναινούν στην ακολουθούμενη μορφή εξέτασης και β) ότι συμμετέχουν οι ίδιοι στη διαδικασία αυτή τηρώντας όλους τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας.

Στ) Η αξιολόγηση με τη χρήση των εργαλείων που θα χρησιμοποιηθούν στις εξ αποστάσεως εξετάσεις, αποτελεί νέα εμπειρία για τους διδάσκοντες και τους διδασκόμενους, συνεπώς θεωρείται μια καλή πρακτική να εξηγηθεί επαρκώς προς τους διδασκόμενους, και συνίσταται να γίνει προσομοίωσή της (mock up exam) ανά τμήμα και ανά έτος σπουδών.

Σενάρια εξ αποστάσεως εξετάσεων

Η επιτροπή θεωρεί ότι στην περίπτωση των εξ αποστάσεως εξετάσεων και ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που απαιτείται γραπτή εξέταση, η αδιαβλητότητα των εξετάσεων δεν μπορεί να διασφαλιστεί πλήρως. Η ταυτοποίηση του εξεταζόμενου και κυρίως η εποπτεία της διαδικασίας εξέτασης μέσω κάμερας συνιστά λύση που μπορεί να περιορίσει αλλά όχι να εξαλείψει το

διαβλητό της εξέτασης. Απαιτεί όμως τεχνικές προϋποθέσεις (σύνδεση στο Διαδίκτυο και υπολογιστική συσκευή ή κινητό τηλέφωνο με κάμερα) από την πλευρά των φοιτητών.

Η επιτροπή δεν διαθέτει στοιχεία σχετικά με την πλήρωση των προϋποθέσεων αυτών από το σύνολο των φοιτητών του Πανεπιστημίου Πατρών. Εφόσον επιλεγεί αυτός ο τρόπος εξέτασης, οι φοιτητές θα πρέπει να ενημερωθούν έγκαιρα για τις τεχνικές απαιτήσεις αυτού του τρόπου εξέτασης (με την ανακοίνωση του προγράμματος των εξετάσεων).

Η επιτροπή προτείνει **τρία σενάρια εξ αποστάσεως αξιολόγησης**, τα οποία μπορούν να υλοποιηθούν και συνδυαστικά: α) **προφορική εξ αποστάσεως εξέταση**, β) **γραπτές εργασίες** (που έχουν δοθεί κατά τη διάρκεια του εξαμήνου ή την ημέρα της εξέτασης) και γ) **online γραπτή εξέταση** (συνδυασμός ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής και ανάπτυξης) **με περιορισμένες δυνατότητες εποπτείας**.

Στην διεύθυνση <https://sfb.sites.upnet.gr/exams/> έχουν αναπτυχθεί οι τεχνικές οδηγίες για την εξ αποστάσεως εξέταση ακαδημαϊκών μαθημάτων. Οι παραπάνω οδηγίες είναι ενδεικτικές για το πως μπορούν να κινηθούν οι διδάσκοντες την εξεταστική περίοδο και έχουν σαν κύριο μέλημα το όσο το δυνατό αδιάβλητο της διαδικασίας. Σε κάθε σενάριο αναλύεται τι εξυπηρετεί, η τεχνική λύση καθώς και τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του. Τα παρακάτω σενάρια αποτελούν πρόταση της ομάδας υποστήριξης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης του Τμήματος Δικτύων, και σε καμία περίπτωση δεν είναι δεσμευτικά για τους διδάσκοντες.

Για τα μικρά κυρίως ακροατήρια, η αξιολόγηση μέσω εργασιών μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την εξ αποστάσεως αξιολόγηση των φοιτητών κυρίως σε συνδυασμό με προφορική εξ αποστάσεως εξέταση. Αντίθετα, για μαθήματα με μεγάλα ακροατήρια, οι γραπτές εξετάσεις με περιορισμένες δυνατότητες εποπτείας κρίνεται ως η πλέον δόκιμη λύση.

Τα προτεινόμενα σενάρια μπορούν να υλοποιηθούν, χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα, μέσω των διαθέσιμων τεχνικών λύσεων και πόρων του Πανεπιστημίου Πατρών.

A) Προφορική εξ αποστάσεως εξέταση με χρήση τηλεδιάσκεψης. Το σενάριο αυτό προκρίνεται για μαθήματα επιλογής με σχετικά μικρά ακροατήρια (< 40 άτομα). Η προφορική εξέταση γίνεται μέσω Sfb ή άλλου εργαλείου τηλεδιάσκεψης (με επίδειξη ταυτότητας και διαρκώς ανοικτή κάμερα του εξεταζόμενου). Για καλύτερο έλεγχο ταυτοπροσωπίας, ο εξεταζόμενος συνδέεται στο σύστημα τηλεδιάσκεψης με τον ιδρυματικό του λογαριασμό. Στην περίπτωση

αυτή πρέπει να χρησιμοποιείται σύστημα τηλεδιάσκεψης που παρέχει τη δυνατότητα αυτή (SfB ή Microsoft Teams).

Η επιτροπή θεωρεί καλή πρακτική το συνδυασμό της προφορικής εξέτασης με παράλληλη κατάθεση γραπτής εργασίας από τους φοιτητές (βλέπε σημείο Β).

Κατά την ατομική προφορική εξ αποστάσεως εξέταση είναι καλή πρακτική στην εξέταση να συμμετέχει στην εικονική αίθουσα τουλάχιστον ένας ακόμα φοιτητής ή επιτηρητής, ώστε να εξασφαλιστεί το αδιάβλητο της αξιολόγησης.

Β) Αξιολόγηση με γραπτές εργασίες. Το σενάριο αυτό μπορεί να υλοποιηθεί μέσω εργασιών που έχουν δοθεί κατά τη διάρκεια του εξαμήνου (και περιλαμβάνουν ασκήσεις, παραδοτέα, ανάπτυξη δεξιοτήτων, κ.λπ.) ή με θέμα εργασίας που ανακοινώνεται την ημέρα της εξέτασης (take home assignment) και δίνεται περιορισμένο αλλά εύλογο χρονικό διάστημα (όχι περισσότερο από κάποιες ώρες) για την ανάπτυξη και την αποστολή με ανάρτησή του στο e-class (εργαλείο «εργασίες»).

Η αξιολόγηση εργασιών μπορεί να συνδυαστεί με προφορική εξ αποστάσεως παρουσίαση και εξέταση με χρήση τηλεδιάσκεψης (σημείο Α).

Προτείνεται η κατάθεση της εργασίας να γίνεται στο e-class, στο οποίο ορίζεται σαφώς η καταληκτική ημερομηνία/ώρα παράδοσης της εργασίας και να ελέγχεται για λογοκλοπή μέσω του **Turnitin** (σύστημα ελέγχου λογοκλοπής συνδεδεμένο με την υπηρεσία e-class).

Γ) Γραπτή εξ αποστάσεως (online) εξέταση με ταυτοποίηση εξεταζόμενων και εποπτεία της διαδικασίας μέσω κάμερας. Το σενάριο αυτό προτείνεται για μαθήματα με μεγάλα ακροατήρια. Συνίσταται η γραπτή online εξέταση να γίνει μέσω e-class ώστε να υπάρχει πιστοποίηση εισόδου στο σύστημα με τον μοναδικό κωδικό του φοιτητή. Προϋπόθεση είναι να διαθέτουν κάμερα οι φοιτητές (σε κινητό ή υπολογιστή). Συνεπώς πρέπει οι φοιτητές να είναι ενήμεροι ότι οφείλουν να διαθέτουν τον κατάλληλο εξοπλισμό (σύνδεση στο δίκτυο και υπολογιστή ή κινητό με κάμερα).

Η εξέταση που γίνεται μέσω του εργαλείου «Ασκήσεις» του e-class, μπορεί να περιλαμβάνει ποικιλία ερωτήσεων κλειστού τύπου (σωστού – λάθους, ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, ερωτήσεις συμπλήρωσης, κ.λπ.) καθώς και θέματα (ερωτήσεις) ανάπτυξης. Οι ερωτήσεις ανάπτυξης πρέπει να ελεγχθούν από το σύστημα Turnitin για λογοκλοπή, για το σκοπό αυτό, οι

ερωτήσεις αυτού του τύπου είναι προτιμότερο να κατατεθούν μέσω του εργαλείου «Εργασίες» του e-class. Πρέπει να σημειωθεί ότι ερωτήσεις κλειστού τύπου διορθώνονται αυτόματα από το σύστημα.

Για την καλύτερη διεξαγωγή της διαδικασίας, προτείνεται οι φοιτητές χωρίζονται σε ομάδες των 30-40 ατόμων (σε επιμέρους εικονικές τάξεις μέσω το Sfb ή του Microsoft Teams) και έναν τουλάχιστον «επιτηρητή». Η εποπτεία της διαδικασίας (περιορισμένου τύπου «επιτήρηση», δεδομένου ότι τα συστήματα που διαθέτουμε δεν επιτρέπουν ταυτόχρονη εποπτεία του συνόλου των καμερών) και η ταυτοποίηση γίνονται με κάμερα και επίδειξη της ταυτότητας του φοιτητή. Ο επιτηρητής μπορεί να ζητήσει σε κάθε στιγμή της διαδικασίας να ανοίξει η κάμερα του φοιτητή (εάν δεν είναι ήδη ανοικτή) και να επιδειχθεί η φοιτητική του ταυτότητα.

Για την αποφυγή της αντιγραφής προτείνεται η ανάπτυξη μεγάλης βάσης ερωτήσεων από τις οποίες αντλούνται τυχαία τα προς εξέταση θέματα και η παραμετροποίηση του συστήματος (είναι μια απλή επιλογή στο e-class) ώστε οι ερωτήσεις και οι προτεινόμενες απαντήσεις να αναδιατάσσονται αυτόματα. Με τις λειτουργίες αυτές καθίσταται πιο δυσχερής η δυνατότητα συνεργασίας ανάμεσα στους εξεταζόμενους.

Επίσης, για τον περιορισμό της δυνατότητας συνεργασίας μεταξύ φοιτητών προτείνεται περιορισμός του χρόνου της εξέτασης με αυτοματοποιημένο τρόπο: η διάθεση των ερωτημάτων γίνεται αυτόματα με την έναρξη της διαδικασίας εξέτασης ενώ στο σύστημα κλείνει αυτόματα με την χρονική περάτωση της διαδικασίας.

Είναι σκόπιμο τα ερωτήματα να καλύπτουν το σύνολο της εξεταζόμενης ύλης. Οι ερωτήσεις θα πρέπει να είναι σύνθετες και ο χρόνος εξέτασης πιο σύντομος από το συνήθη χρόνο δια ζώσης εξέτασης.

Εάν είναι εφικτό, η εξέταση να γίνει με ανοικτά βιβλία (και προφανώς συνθετότερα θέματα) ώστε η προσφυγή σε «φροντιστήρια» και η επιτήρηση μέσω κάμερας να μην παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο.

Ο εξεταζόμενος θα πρέπει να μεριμνήσει για την ποιότητα του εξοπλισμού και της σύνδεσης κατά την εξέταση. Σε περίπτωση διακοπής της σύνδεσης για λόγους ανωτέρας βίας (π.χ. διακοπή του δικτύου με ευθύνη του παρόχου ή διακοπή ηλεκτρικής ενέργειας, κ.λπ.) θα πρέπει ο εξεταζόμενος να είναι σε θέση να αποδείξει με στοιχεία τις συνθήκες ανωτέρας βίας, ώστε να

μην θεωρηθεί η διακοπή ηθελημένη αποχώρηση από την εξέταση και να επιτραπεί επανεξέταση.

Τέλος, σε περίπτωση τεχνικού προβλήματος από την πλευρά του εξεταστή (π.χ. γενικευμένο πρόβλημα με το σύστημα τηλεδιάσκεψης ή με το e-class) πρέπει να προβλεφθεί επανάληψη του εξεταζόμενου μαθήματος.

Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, 19/5/2020